

bayard

A PARTIR
DE
9 ANYS

REPORTER

NOVA
FÓRMULA

La vida a l'edat mitjana

Com arribar
a ser un
CAVALLER

Núm. 211 SETEMBRE 2013 Mensual - 5,75 € - (5,90 € a les Illes Canàries i en aeroports)

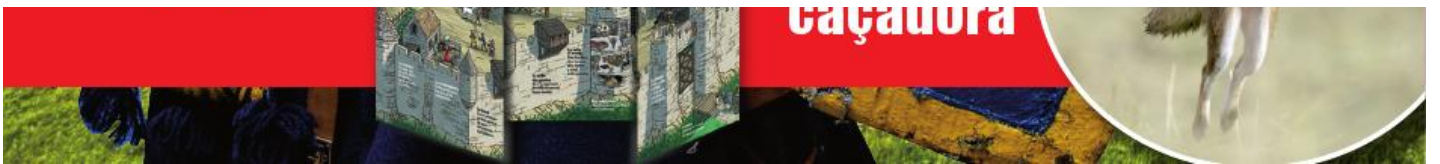

Un
CASTELL
desplegable

La guineu,
una gran
predadora

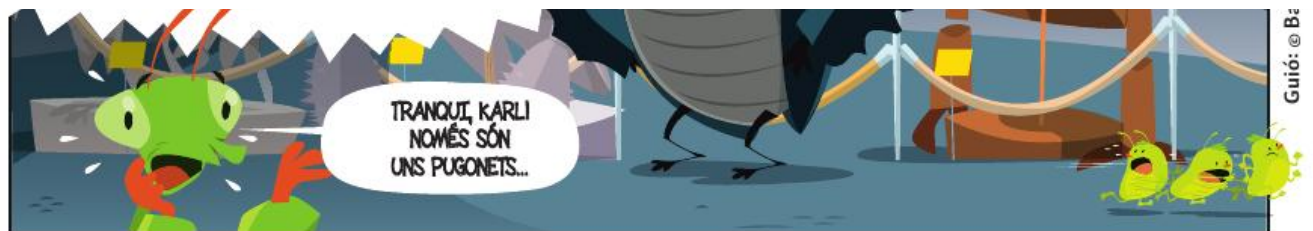
Closques i Mandíbules

MUSEU DE L'EDAT MITJANA

ARA VEUREU COM EN SÓN. DE RIDÍCULES. LES MEVES MANDÍBULES!

Guió: @ Ba

© En tot el número, les mascotes estan dibuixades per Sébastien Telleschi

2

© Caters News Agency/Sipa

Dubai, als Emirats Àrabs Units. Tot i que el país és un desert, de vegades hi ha molta boira, com en aquesta foto... Per evitar-la, cal pujar al Burj Khalifa, el gratacels més alt del món. T'agradaria pujar al pis 163?

e Bouyer/Tennismag/Panoramic

És el rei de la terra batuda. Al llarg de la seva carrera, ha guanyat 42 títols en aquesta superfície; l'últim, enguany mateix, al Roland Garros. Tot un rècord! Ara, Rafael Nadal jugarà l'US Open, en pista ràpida, on ja va guanyar el 2010. Ànim, campió!

Aprenent a **ser cavaller**

El futur cavaller era fill d'un rei o d'un noble. No anava a una escola de debò, però començava ben aviat el seu aprenentatge. Segueix la trajectòria d'aquest guerrer.

Als 7 anys, el futur cavaller deixava la seva família. Entrava com a aprenent al servei d'algun amic noble i **es convertia en patge**. S'ocupava dels cavalls i aprenia a muntar, al principi sense sella. També s'iniciava en el combat amb una espasa i un escut de fusta.

Als 13 anys, es feia escuder. Acompanyava el seu senyor a la guerra. L'ajudava a posar-se l'armadura. Guiava el seu cavall de guerra **al camp de batalla** i, en acabar el combat, recollia els cavalls i les armes abandonats pels enemics.

Aprénia a combatre. Al pati del castell, l'escuder lluitava amb una espasa de tall rom per no ferir l'adversari. S'entrenava amb **estaferms**: es llançava a tota brida per enderrocar amb la llança un ninot subjectat a uns braços giratoris.

Passava moltes hores caçant cérvols, cabirols, senglars, llops o guineus. Així es preparava per a la guerra, perquè la caça desenvolupava la seva capacitat d'observació, reforçava la seva valentia i l'obligava a convertir-se en un bon cavaller.

8

El jove guerrer es convertia en cavaller a partir dels 15 anys.

Lavors se celebrava una cerimònia, la **investidura**. El senyor li lliurava les armes: un casc, una cota de malles, una espasa i uns esperons. Després li donava un toc a l'espatlla amb l'espasa, la bescollada. De vegades el senyor també li donava un cop fluix amb el puny, prop del coll.

Retia jurament. Respectava el codi de cavalleria i jurava ser fidel al seu senyor, socórrer els més febles i ser generós i valent. A canvi, el senyor li atorgava terres i, de vegades, diners.

ENS
HA VISTI

FUGIM A
TOTA BRIDA!

Escuder ve
d'escut, l'arma
de defensa
dels cavallers.

Combatia sense parar. En els temps de pau, el cavaller participava en **tornejos**. Aquests combats tenien lloc en un camp, davant espectadors, i anaven acompanyats de festes. Els cavallers s'enfrontaven armats amb llances i escuts. Els vencedors rebien una corona o un falcó ensinistrat per a la caça.

Els vençuts havien de lliurar les seves armes i els cavalls. El cavaller també lluitava per conquerir terres, per controlar els camins, per atacar un castell o per fer un presoner i demanar un rescat pel seu alliberament. Cada any, havia de passar 40 dies al servei del seu senyor.

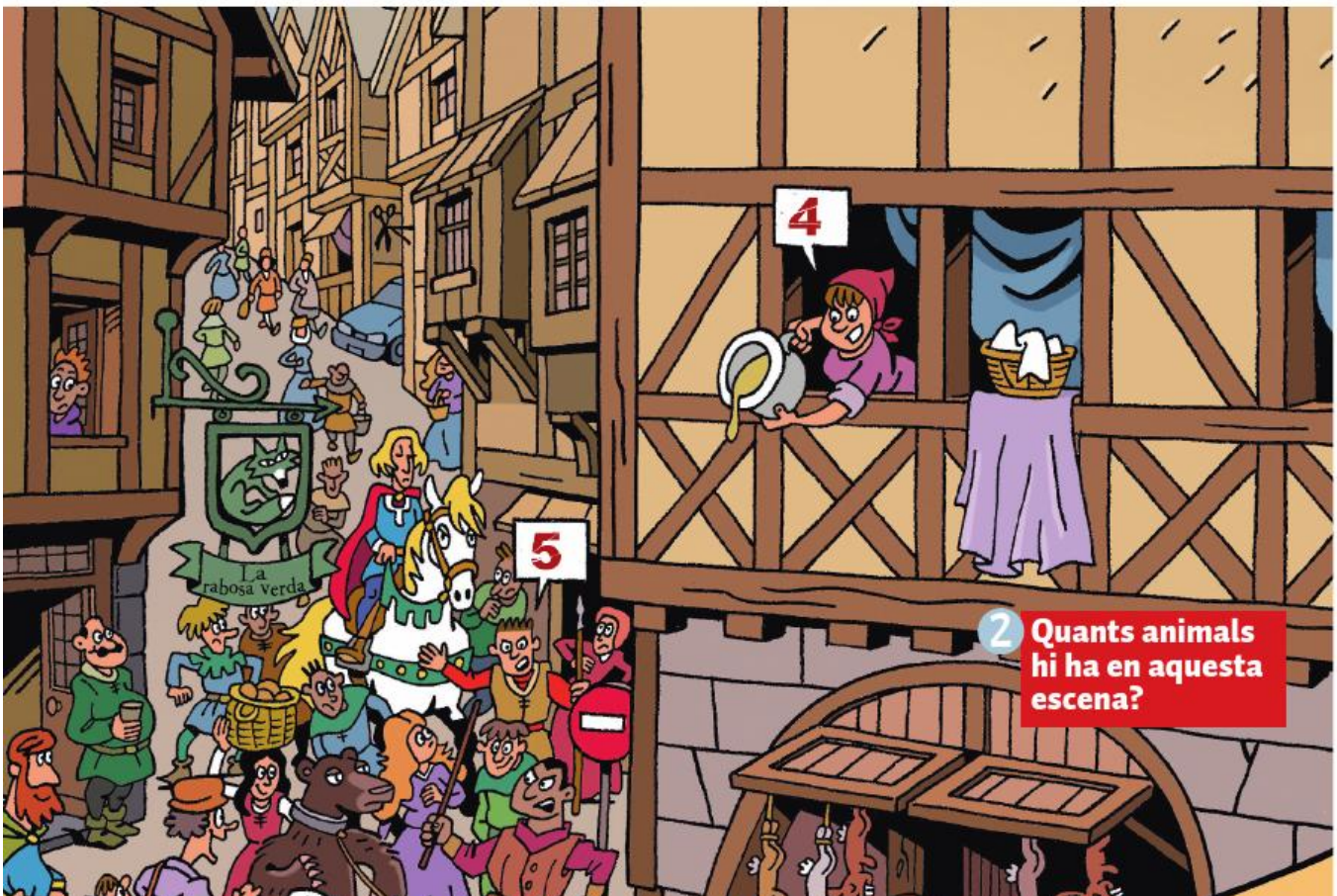

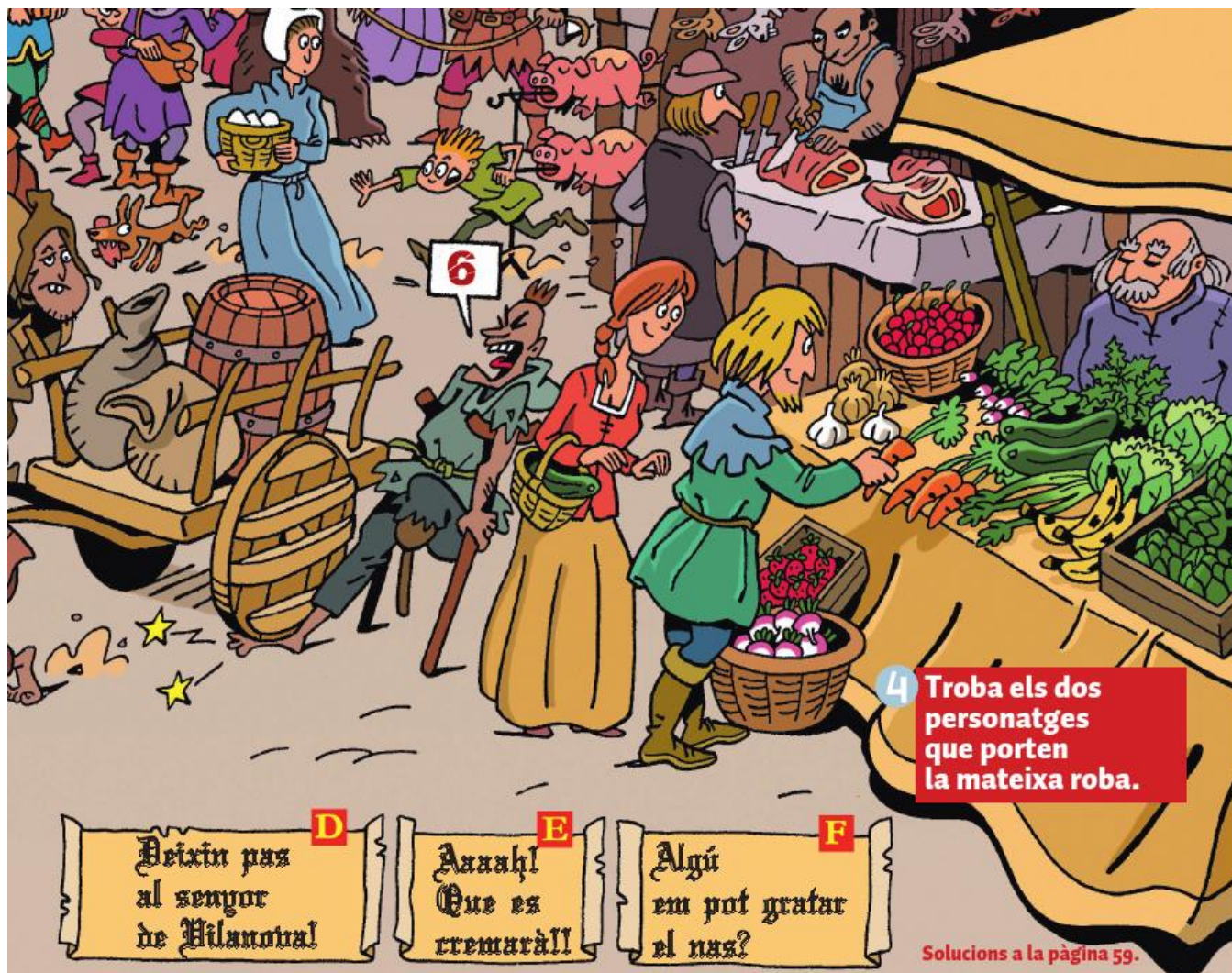
Quin mercat!

14

18

* "Cel rogent, o pluja o vent": aquest refrany pronostica vent o pluja quan el cel de l'alba és vermell.

Aspes

Tenen unes lones tesades entre els llistons de fusta.

Roda catalina

Les aspes fan girar aquesta roda, que transmet el moviment a un eix que, al seu torn, acciona la mola volandera.

Torre de molí

Dins aquest edifici hi ha tota la maquinària per a la mòlta.

Moles de pedra

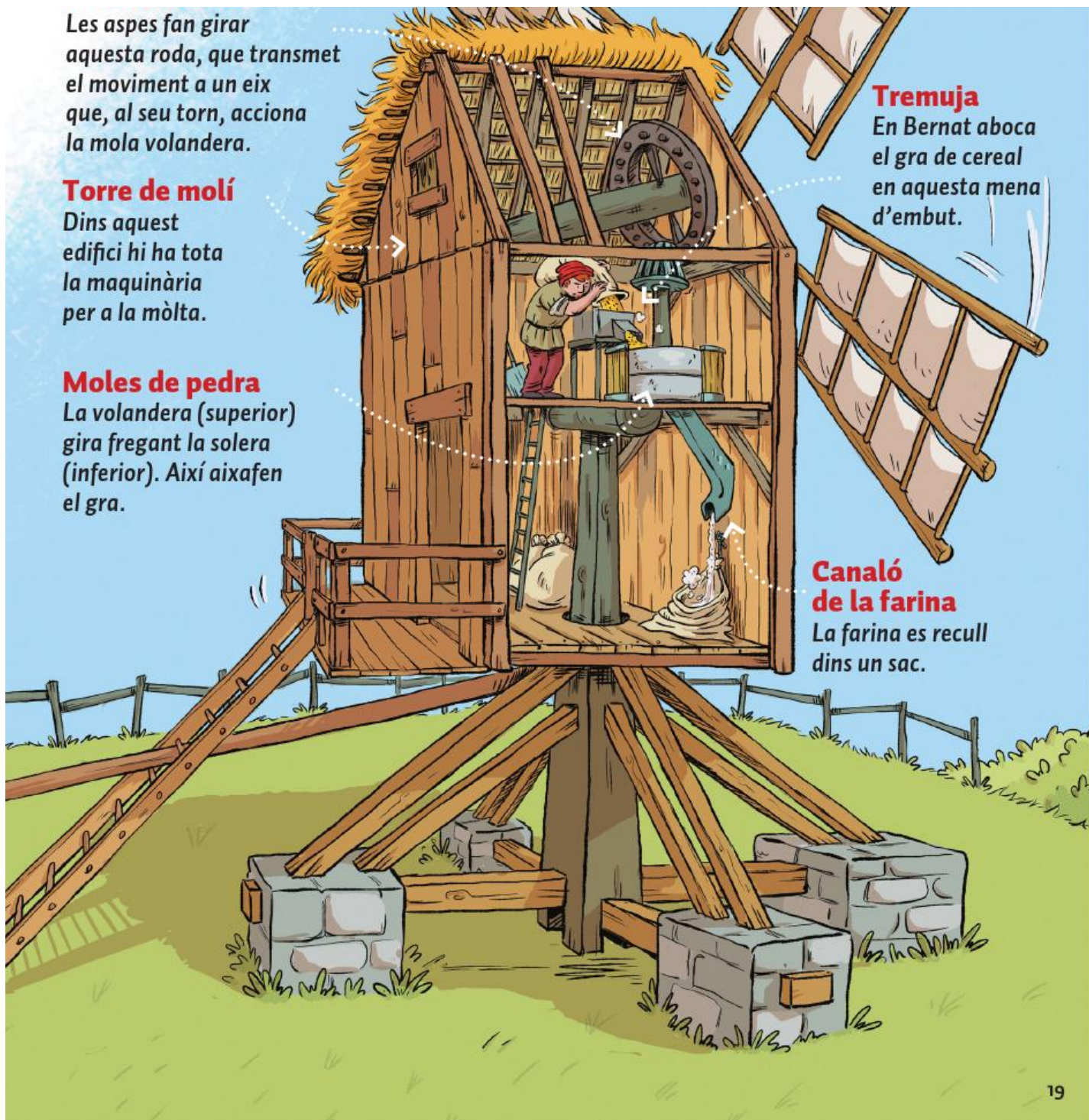
La volandera (superior) gira fregant la solera (inferior). Així aixafen el gra.

Tremuja

En Bernat aboca el gra de cereal en aquesta mena d'embut.

Canaló de la farina

La farina es recull dins un sac.

La guineu, una gran caçador

En els contes i les faules, pinten
la guineu com un personatge
mirri i, sovint, malintencionat.
En realitat és una caçadora hàbil.
Que es preparin els talps!

REBROTSI
COM CORREN
AQUESTS PUGONSI

AAHI ENS
HA VIST
LA GUINEU!

UFI
QUIN DIA...

Guineus peninsulars

La guineu comuna és present a tot Espanya, excepte a les illes Balears i a les illes Canàries. A casa nostra, les úniques amenaces de la guineu són l'home i les malalties, tot i que, afortunadament, a Espanya la ràbia està eradicada. La caça, regulada per les comunitats autònomes, és més tradicional al nord de la Península.

Text: © Bayard Presse-Images Doc-N. Tordjman i M. Beynié (anatomia guineu, pp. 42-43)-juny 2013/P. Gari.
Il·lustracions: © Bayard Presse-Images Doc-Benjamin Lefort (pp. 42-43)-juny 2013. Fotos: © F. Cahez

A les 5 h del matí clareja al camp acabat de segar. Una guineu torna al seu cau amb l'estómac ple. De sobte, sent un cruixit.

S'atura immediatament. Li tremolen les aletes del nas. La guineu fa un salt vertical i es llança de cap a terra. Què ha descobert?

37

Durant el dia, les guineuetes joguinegen davant el cau, sota la mirada atenta de la seva mare. Als dos mesos, són molt juganeres. El que més els agrada és jugar lliurement. Justes corren, s'empaiten

Tot jugant, les guineuetes aprenen les bases de la supervivència. Uns mesos després, ja han arribat a la grandària d'un adult, tenen les dents definitives i una cua atapeïda. És l'hora de deixar el cau i caçar l'única presca de la mare.

a barallar-se. Juntos corren, i
i rodolen per terra rosegant-se.

per si mateixos, sense l'ajuda de la mare.

loles les teves preguntes

Com
es construeix
un castell?

Les girafes
tenen
la llengua
blava?

Com he
d'alimentar
el meu gatet?

Quin és
el secret
del molí
de vent?

Benvingut a Guédelon,
un castell a mig construir que es troba
a França. L'Eliott i en Mathis t'expliquen
com s'aixeca aquesta fortalesa.

Com
es construeix
un castell?

Eliott

Mathis

Com van
col·locar les pedres
del capdamunt
de la porta sense
que caiguessin?

En Florian, l'arqueòleg que dirigeix les obres de Guédelon, rep l'Eliott i en Mathis.

46

La corda de 13 nusos és genial!

1 En Florian ens explica que una porta és un semicercle col·locat sobre un rectangle. Abans de construir-la, cal dibuixar-la a mida real. És increïble: per traçar cercles, angles o línies rectes, els obrers de l'edat mitjana feien servir una corda de 13 nusos.

Compte, tesa bē la corda..

A la sala de traços, en Florian ensenya a en Mathis a traçar la forma de la porta sobre el terra. Gràcies a la corda, no cal compàs.

2 A l'edat mitjana, els obrers tallaven motlles de fusta amb la forma exacta dibuixada a terra. Eren els gàlibs. Aquestes peces servien després com a models per tallar les pedres.

3 L'Henri és el picapedrer. Talla la pedra seguint el traç de l'Eliott. Per tallar una pedra de 30 quilos triga un dia i mig.

L'Eliott ha col·locat el gàlib sobre una pedra i n'està traçant el contorn amb carbó de llenya.

4 Després, per enganxar les pedres entre si, s'utilitza morter, una mena de ciment fet de sorra, calç i aigua.

47

Les Teves preguntes?

És veritat que les girafes tenen la llengua blava?

Clara, 9 anys

La llengua de les girafes és més aviat negra, amb reflexos blaus.

Aquest color tan original es deu a uns granets que té a la pell. Són pigments de melanina, com els que protegeixen la nostra pell d'alguns rajos solars. Els reflexos blaus els causa la sang de les venes que circula per la llengua de la girafa. De fet, si et mires la llengua per sota, també veuràs el color blau de la sang de les teves venes.

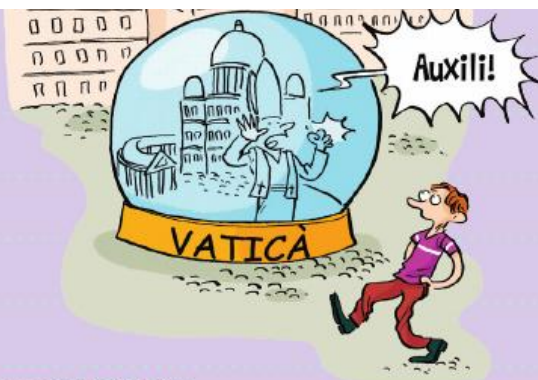

és un país?

Sí, és el país més petit del món.

Amb una superfície de 0,44 km², el Vaticà és 3000 vegades més petit que Roma, la capital d'Itàlia, on està situat. El dirigent d'aquest país, que té només 932 habitants, és el Papa, el cap de l'Església catòlica.

Envia'ns les teves preguntes d'història, ciència, món o natura per correu electrònic: reporter@bayard-revistas.com o per correu postal: Reporter Doc, , Totes les teves preguntes, Av. Príncep d'Astúries, 8, entl. 1-2, 08012 Barcelona. No t'oblidis de dir la teva edat!

DOC ENIGMA

ELS CASOS DEL

Doctor Enigmus

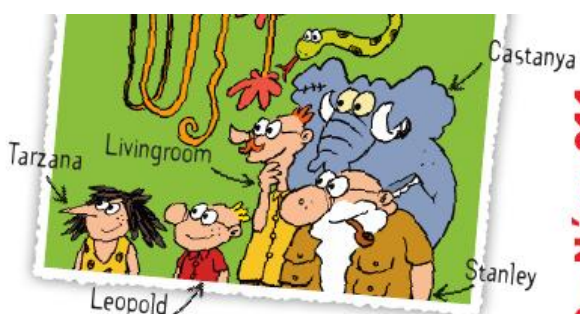
EL SEGREST DE LA TATIANA

55

EXPEDICIÓ TARAL-LIROT

SETEMBRE 2013 - Núm. 211

